

**ОСНОВНА ШКОЛА "ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ"
ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ**

**АНЕКС I ШКОЛСКОМ ПРОГРАМУ
ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ**

Новембар 2022. године

АНЕКС I ШКОЛСКОМ ПРОГРАМУ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

У складу са препоруком ментора, представника Завода за унапређење образовања и васпитања за пројекат „Учимо сви заједно“ за подршку укључивању деце из осетљивих група и јачању професионалних компетенција запослених у образовању, делу Школског програма који је усвојен почетком јула 2022. године додајемо програме предмета по разредима у које смо интегрисали критеријуме оцењивања.

Комплетни Школски програми (општи део и програми по разредима и предметима) се налазе на следећој адреси:

<http://dmaksimovic.edu.rs/dokumenti.html>

ПРОГРАМ РАДА ЗА ПОДРШКУ УЧЕНИЦИМА

Прилагођавање образовним потребама ученика

Инклузија је подразумева укључивање деце са потешкоћама у редован систем предшколског и школског образовања, уз велику подршку и пажњу, а све у складу са могућностима ученика у циљу оптималног психо-социјалног развоја. Смисао инклузије је добробит детета, неговање самопоуздања и задовољства учењем и напретком, управо прилагођавањем специфичним потребама детета и породице. У оваквом концепту, школа са својим људским и материјално-техничким ресурсима има обавезу да се прилагођава индивидуалним потребама детета. Концепт инклузивног образовања истиче значај ране интервенције и подршке деци са потешкоћама и из осетљивих и маргинализованих група од рођења, током одрастања и живота.

Инклузивни модел основа је за стварање једнаких могућности за сву децу, јер осигурава да школа буде место где се сва деца третирају равноправно, учествујући у васпитним и образовним активностима у складу са својим могућностима. Основа ефикасне инклузије је у мултидисциплинарном приступу који укључује све циљне групе у процесу подршке: родитеље/старатеље/породицу деце, вршњаке, наставнике, школу и друштвену заједницу. У остваривању квалитетне социјалне инклузије образовни систем је најважнија карица која мора да се полако трансформише како би одговорила на различите капацитете ученика, а редовна школа је у овом ланцу непроцењиво благотворна.

За сву децу без разлика, најважнији је боравак у едукативно стимулативној средини где се у вршњачкој групи усвајају знања и социјалне вештине. За децу са тешкоћама у развоју, као и за оне из друштвено и едукативно нестимулативних породица није кључно учење градива, већ учење социјалних и комуникацијских вештина, као и усвајање друштвено пожељних облика понашања. Ова врста учења успева само у редовној школи где дете остварује велики број вршњачких контаката. Важност посматрања и учења кроз остваривање свакодневних интеракција са „типичном“ децом и учествовање у друштвеном животу оставља немерљив траг у развоју социјалних и комуникацијских вештина, као и целокупне личности. У образовно стимулативној школској атмосфери са својим вршњацима, дете са потешкоћама ће се једино правилно развијати за живот после школе.

За ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

Програм додатне подршке ученицима од посебне је важности у подстицању и стварању оптималних услова за интелектуални, емоционални и социјални развој ученика. Према Правилнику о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање, право на индивидуализовани начин рада или ИОП има ученик који има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у образовноваспитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако ученик:

1. има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању и емоционалном развоју);
2. има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње или сметње из спектра аутизма);
3. потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи);
4. из других разлога остварује право на подршку у образовању.

У складу са законском регулативом и инклузивном културом, у школи се реализује и индивидуални образовни план за ученике којима је услед психофизичких сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, али и ученика који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа и којима је потребно обogaћивање програма.

За ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога, потребна додатна подршка у школи планирају се следећи видови подршке:

- мере индивидуализације
- индивидуални образовни план са прилагођеним програмом, ИОП-1
- индивидуални образовни план са измењеним програмом, ИОП-2

Право на прилагођен и обogaћен начин образовања ИОП-3 имају ученици са изузетним способностима који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа. За њих се обезбеђују се следећи видови подршке:

- мере индивидуализације
- индивидуални образовни план са обogaћеним програмом, ИОП-3

Без обзира на то о којој врсти прилагођавања се ради, потреба за подршком код све деце може да буде трајна или привремена, може да се јави на почетку образовања или касније и може да се односи на различите области (учење, социјалне и комуникацијске вештине, самосталност и брига о себи).

Суштина сваке подршке је да је добро осмишљена, тако да унапређује самопоуздање детета, омогућава укљученост у вршњачку групу и обезбеђује развој и учење. У пружању подршке ученицима школа укључује породицу, односно законске заступнике.

Индивидуални образовни планови остварују се у складу са Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање («Службени гласник РС», број 74 /2018.) и саставни су део Школског програма и налазе се у документацији стручне службе школе.

Начин прилагођавања програма образовања и васпитања за ученике са потребама за додатном образовном подршком

У поступку испитивања ученика уписаног у школу, школа може да утврди потребу за доношењем индивидуалног образовног плана или додатном подршком за образовање. Током школовања, сви запослени овама имају обавезу да прате развој и напредовање ученика у току учења и развој вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и самосталности. У случају процене да ученик не остварује очекиване исходе образовања или су резултати које ученик остварује значајно

изнад нивоа општих и посебних стандарда, приступа се прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање додатне подршке.

Подаци се прикупљају из различитих извора (родитеља/старатеља, стручњака ван установе, вршњака и др.) различитим техникама (систематским посматрањем, тестирањем, интервјуисањем, упитником и др.). На основу прикупљених података и документације стручни сарадник координира израду и у сарадњи са наставником израђује педагошки профил детета, односно ученика. Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика и основ је за планирање индивидуализованог начина рада. Представља концизан и прецизан опис ученика који ће обезбедити да се идентификују и процене јаке стране ученика и његове потребе за подршком у образовању, по областима (вештине учења, социјалне вештине, комуникацијске вештине, самосталност и брига о себи). Педагошки профил помаже тиму за пружање додатне подршке да планира потребе за подршком и врсте интервенција, као и ресурсе који ће омогућити напредак у образовању. На основу њега прави се процена потребе за додатном подршком и приступа се индивидуализованом начину рада или индивидуалном образовном плану. Активности које се спроводе су:

- идентификовање ученика са потребом за додатном образовном подршком;
- израда Програма за подршку ученицима у току учења;
- припрема индивидуалних планова и програма уз помоћ Тима за инклузију, стручних сарадника и родитеља;
- индивидуализација наставних активности;
- прилагођавање наставних метода, техника, облика рада и избор одговарајућих наставних средстава;
- прилагођавање захтева, наставног материјала, темпа рада и времена могућностима ученика;
- прилагођавање простора/услова у којима се учење одвија;
- могућност измене садржаја учења и стандарда постигнућа;
- планирање вршњачке подршке у учењу;
- укључивање стручњака ван установе и интензивирање сарадње са релевантним институцијама у пружању подршке ученицима;
- корективно-педагошки рад;
- израда компензаторних програма/активности за подршку учењу за ученике из осетљивих група;

Рад са надареним ученицима

Надареност је свеукупна натпросечна способност за решавање појединих проблема који поседује одређена личност. У односу на друге, надарена особа брже, лакше и боље решава поједине сложене проблеме, што је чини изнадпросечном. Таленат је даровитост у ужем смислу, развијена специфична способност која омогућава брзо и лако стицање неке вештине, као и високо постигнуће успеха на одређеном пољу.

Рад са даровитим ученицима се одвија кроз следеће етапе:

1. Идентификација

Потребно је да наставници буду добро упознати са различитим карактеристикама и типовима надарених и талентованих ученика. Ти ученици имају специфичне образовне потребе и могуће проблеме у редовном школовању и могу бити даровити подбацивачи (досађује се, негативан став према школи, ослабљена мотивација и др.).

Након препознавања надарених и талентованих ученика наставник обавештава одељењског старешину, родитеља, стручног сарадника и Стручни тим за инклузивно образовање.

1. Различити видови подршке

Подршка подразумева обogaћивање програма и диференцијација школског програма, било кроз индивидуализацију, било кроз ИОП за даровите ученике. Када се изврши идентификација ученика и одреди се степен/ниво на коме ће се радити са њима, планиране активности могу бити:

а) Активности у редовној настави

- коришћење напреднијих уџбеника или материјала преко интернета
- прилика да брже прође кроз базично градиво
- самосталан истраживачки рад
- сложенији задаци и виши нивои знања
- задаци који омогућавају различите приступе и различита решења
- дивергентни задаци, они који омогућавају различите приступе и различита решења
- коришћење савремених наставних средстава у настави
- обезбеђивање наставе која садржи анализу и синтезу у учењу наставних садржаја, а не само меморисање чињеница
- развој способности логичког и стваралачког мишљења
- коришћење аудио-визуелних и других стимулативних материјала у настави
- флексибилни временско-просторни услови за рад
- едукативни излети и посете различитим институцијама
- гостујући предавачи

б) Ваннаставне активности

- слободне активности (секције)
- додатна настава из појединих предмета
- самосталан рад код куће
- онлајн учење
- такмичења
- едукативни излети и посете различитим институцијама
- гостујући предавачи
- ИС Петница

3. Мотивисање талентованих и надарених ученика

Током школске године потребно је мотивисати надарене и талентоване ученике у зависности од тога ком типу даровитих припадају, и која би образовна потреба требало да буде нарочито подкрепљена. Неки од могућих начина су:

- добивање одређених повластица (кроз оцену или други облик награде) за резултате на такмичењима, иновације или изузетне резултате у неком другом облику активности;
- јавно похваљивање, сајт школе и друге медије, као и кроз стручне и руководеће органе у школи;
- презентације истраживачких радова;
- укључивање у презентацију школе;
- вршњачка едукација- поставити их у улогу предавача за друге ученике.

Посебан нагласак ставља се на активну употребу стеченог знања, на самосталну продукцију, на видљиве резултате рада; на процену рада и успостављање критеријума успешности; на унутрашње задовољство, на осећај постигнућа и поноса због раста сазнања, развоја способности и овладавања вештинама.

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Допунска настава

Циљ : омогућити ученицима који имају потешкоћа у савладавању и усвајању наставних садржаја

Задаци:

- одређивање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе,
- понављање, утврђивање и увежбавање стечених знања који обезбеђују боље разумевање појмова, усвајање основних знања, препознавање, разумевање наставникових инструкција, повезивање градива, примена наученог
- помоћ у усвајању наставних садржаја (према ИОП-у),

Допунска настава се организује за све ученике:

- који не усвоје потребан минимум захтева за одређени наставни предмет,
- који не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја,
- који наилазе на различите тешкоће у учењу,
- за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова
- за оне који желе да утврде и прошире своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај: У зависности од наставног предмета одруђује се садржај из редовног програма наставе и учења код кога постоји потреба за допунским радом.

Начини и поступци:

- индивидуални
- групни
- фронтални
- рад у пару
- кооперативни
- интерактивни
- текстуални
- дијалогски
- демонстративни

Допунска настава је додатна подршка ученицима за остваривање циљева и стандарда образовања. Наставници је планирају за појединца, групу ученика, цело одељење, пре као превентивну активност у млађим разредима, како би се обезбедило напредовање ученика у складу са њиховим могућностима са једне стране и захтевима програма са друге стране. Наставник уводи различите разноврсне активне облике и методе наставе/учења на допунској настави, како би се осигурао диференциран и индивидуализован приступ сваком ученику. План допунске наставе израђује у договору са родитељем/старатељем ученика и обавештава их о напредовању ученика и престанку запотребом похађања допунске наставе. Заступљеност допунске наставе, која се брижљиво планира у односу на тренутне/конкретне потребе ученика за додатном подршком, јесте и једна од мера против осипања ученика.

Допунска настава се организује за ученике који - из објективних разлога – у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад. На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика.

Допунски рад претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе - полупрограмираним и програмираним секвенцама, наставним листићима; предавањима с друкчјим - очигледнијим примерима; посебни групни и индивидуални задаци и др.). Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулацији ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена).

Допунски рад организује се током целе наставне године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом ван редовне наставе. Током даље редовне наставе такве ученике се додатно прате у виду диференцирања редовне наставе у циљу омогућавања да градиво савладају на редовним часовима.

Додатна настава

Програм рада додатне наставе

Циљ додатне наставе је да омогући обдареним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештину из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље самообразовање.

Задаци:

- Допуњавање обавезних наставних садржаја сходно израженој даровитости ученика (ИОПЗ),
- Утврђивање конкретног програма рада за сваког даровитог ученика у складу са његовим способностима и интересовањима,
- Праћење развоја и напредовања даровитих ученика

Додатним радом се обухватају ученици који постижу изузетне резултате у савладавању садржаја програма, који показују интересовање за проширивање знања и вештина и који су обдарени и талентовани за одређење области и предмете.

То су ученици који:

- постигу изузетне резултате у одговарајућим наставним предметима;
- испољавају посебне склоности и интересовања;
- постижу запажене резултате на такмичењима и конкурсима;
- на тестовима способностисе идентификују као даровити;
- испољавају креативан одкоји су у процесу решавања проблема, стицања знања, умења и вештина;

Ученици ће моћи да:

- прошире, продубе и стекну нова знања и умења;
- задовоље интересовања уз активно усмеравање њихових склоности, способности и интересовања и подстицање креативности;
- развијају логичко и критичко мишљење;
- развијају креативно мишљење;
- буду оспособљени за коришћење научно-популарне и стручне литературе, приручника и лексикона;
- се упознају са методама истраживања и са мултидисциплинарним и интердисциплинарним приступом решавању проблема;
- усаврше спретност за експериментални и практични рад;
- развијају сарадничке односе,
- уоче повезаност градива и примене научено.

Индивидуални планови рада додатне наставе сваког наставника налазе се у педагошкој документацији и саставни су део Школског програма.

Припремна настава

Организује се у циљу припреме ученика за завршни испит на крајуосмог разредаи за ученике упућене на разредни или на поправни испит.

Задаци припремне наставе:

- Систематизација, обнављање и повезивање градива од петог до осмог разреда за сваки предмет који се полаже на завршном испиту;
- усклађивање утврђених наставних садржаја са могућностима сваког појединца (за ученике који се образују по ИОП-у 2)

Начин реализације

- Припремна настава за ученике 8. разреда се организује током целе школске година у складу са планом,
- Припремну наставу спроводе наставници оних предмета који се полажу на завршном испиту,
- Са ученицима се раде задаци, вежбе, тестови
- Интензивнији је рад на областима које ученици слабије знају
- За ученике који се образују по ИОП-у 2 израђују се посебни задаци и вежбе који су у складу да њиховим могућностима;
- За ученике са којима се ради индивидуализација или ИОП1 раде се утврђена прилагођавања
- Припремна настава за ученике упућене на полагање поправног или разредног испита се организује по потреби, према садржајима из програма наставе; пре полагања испита

Број: 1128/1 од 15. новембра 2022. године

Директор школе,

Председник Школског одбора,

(Емина Ђурић)

(Љиљана Максић)